



Podle názoru generálního advokáta Melchiora Watheleta je rozhodčí doložka obsažená v dohodě o ochraně investic uzavřené mezi Nizozemskem a Slovenskem slučitelná s unijním právem

Tato doložka totiž není diskriminací na základě státní příslušnosti, je slučitelná s mechanismem předběžných otázek a nijak nezasahuje do vymezení pravomocí stanoveného Smlouvami ani do autonomie právního systému Unie.

V roce 1991 uzavřely bývalé Československo a Nizozemsko dohodu o podpoře a vzájemné ochraně investic¹ (dále jen „Dohoda o ochraně investic“²). Tato dohoda stanoví, že spory mezi jednou smluvní stranou a investorem druhé smluvní strany budou vyřešeny přátelsky, nebo v případě sporu u rozhodčího soudu.

Po rozpadu Československa v roce 1993 vstoupilo Slovensko do práv a závazků Československa vyplývajících z dohody.

V roce 2004 otevřelo Slovensko svůj trh zdravotního pojištění soukromým investorům. Společnost Achmea, která je součástí nizozemské pojišťovací skupiny, si poté na Slovensku založila pobočku (Union Healthcare), aby tam poskytovala soukromé zdravotní pojištění. V roce 2006 však Slovensko částečně zrušilo liberalizaci trhu zdravotního pojištění, a zejména zakázalo rozdělování zisků z činností týkajících se zdravotního pojištění a prodej portfolia pojištění.

V roce 2008 zahájila Achmea proti Slovensku rozhodčí řízení na základě Dohody o ochraně investic, jelikož měla za to, že výše uvedené zákazy byly v rozporu s touto dohodou. V roce 2012 rozhodčí soud konstatoval, že Slovensko skutečně porušilo Dohodu o ochraně investic, a uložil mu, aby zaplatilo společnosti Achmea náhradu škody ve výši přibližně 22,1 milionu eur, zvýšenou o úroky.

Slovensko následně podalo k německým soudům³ žalobu na zrušení nálezu rozhodčího soudu. Podle názoru Slovenska byla rozhodčí doložka obsažená v Dohodě o ochraně investic v rozporu s několika ustanoveními Smlouvy o FEU⁴.

V rámci dovolání v uvedené věci se Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) dotázal Soudního dvora, zda je rozhodčí doložka napadená Slovenskem slučitelná se Smlouvou o FEU.

Česká republika, Estonsko, Řecko, Španělsko, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Evropská komise předložily svá vyjádření na podporu tvrzení Slovenska, kdežto Německo, Francie, Nizozemsko, Rakousko a Finsko tvrdily, že sporná rozhodčí doložka, a obecně obdobné rozhodčí doložky běžně používané v 196 dohodách o ochraně investic platných v současné době mezi členskými státy EU jsou platné.

¹ Dohoda o podpoře a vzájemné ochraně investic mezi Nizozemským královstvím a Českou a Slovenskou Federativní republikou.

² Dohoda o podpoře a vzájemné ochraně investic.

³ Vzhledem k tomu, že místem rozhodčího řízení byl Frankfurt nad Mohanem (Německo), byly pro ověření legality rozhodčího nálezu příslušné německé soudy.

⁴ Jedná se o články 18, 267 a 344 SFUE.

Generální advokát Melchior Wathelet ve stanovisku, které dnes přednesl, nejprve konstatuje, že **napadená rozhodčí doložka není diskriminací na základě státní příslušnosti zakázanou unijním právem**, a tudíž neporušuje článek 18 SFEU. Přestože jsou na základě této rozhodčí doložky oprávněni předložit spor týkající se investice uskutečněné na Slovensku rozhodčímu soudu pouze nizozemští investoři, investoři z většiny ostatních členských států totiž požívají rovnocenné ochrany na základě dohod o ochraně investic, které jejich příslušné členské státy původu uzavřely se Slovenskem. Generální advokát v tomto ohledu zdůrazňuje, že se ani u investorů pocházejících z členského státu, který neuzavřel se Slovenskem takovou dohodu o ochraně investic, z důvodu dotčené rozhodčí doložky nejedná o diskriminaci na základě státní příslušnosti. Podle názoru generálního advokáta totiž Smlouva o FEU a judikatura Soudního dvora vyžadují, aby s investory pocházejícími z jiného členského státu než Slovenska, kteří se nacházející na slovenském území v situaci upravené unijním právem, bylo zacházeno stejným způsobem jako se slovenskými investory, a nikoliv jako s investory z třetího členského státu.

Dále má generální advokát za to, že rozhodčí soud zřízený na základě napadené rozhodčí doložky je společným soudem pro Nizozemsko a Slovensko, a tedy soudem oprávněným podat Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Uvedený rozhodčí soud totiž vyvozuje svůj původ ze závazných právních předpisů (zejména z ustanovení dohody o ochraně investic uzavřené mezi Nizozemskem a Československem), je součástí stálého rozhodčího systému zavedeného dvěma dotčenými členskými státy, má obligatorní jurisdikci pro rozhodování sporů v oblasti investic v rámci kontradiktorních řízení a přijímá svá rozhodnutí zcela nezávisle a nestranně na základě právních norem. **Rozhodčí systém** z toho důvodu podle názoru generálního advokáta **spadá do působnosti mechanismu předběžných otázek zavedeného článkem 267 SFEU, a je tedy s tímto článkem slučitelný**. V takovém případě nemůže tento rozhodčí systém navíc zasáhnout ani do článku 344 SFEU, který členským státům ukládá, aby spory o výklad nebo provádění Smluv neřešily jinak, než jak stanoví Smlouvy, ani do vymezení pravomocí stanoveného Smlouvami, a tedy do autonomie právního systému Unie.

V případě, že Soudní dvůr rozhodne tak, že dotčený rozhodčí systém nespadá do působnosti mechanismu předběžných otázek, generální advokát konečně připomíná, že se požadavek stanovený v článku 344 SFEU vztahuje pouze na spory mezi členskými státy nebo mezi členskými státy a Unií. Z toho vyplývá, že **na spor mezi investorem a členským státem se tento článek nevztahuje**.

Generální advokát má také za to, že ačkoliv je unijní právo součástí práva rozhodného pro spory mezi nizozemskými investory a Slovenskem, tato okolnost neznamená, že se tyto spory týkají výkladu nebo provádění Smluv. Generální advokát v této souvislosti **vyvrací argument Komise, že unijní právo poskytuje investorům zejména prostřednictvím základních svobod a Listiny základních práv Evropské unie úplnou ochranu v oblasti investic**. Podle názoru generálního advokáta je působnost dotčené Dohody o ochraně investic širší než působnost Smluv o EU a o FEU a záruky ochrany investic zavedené touto dohodou se liší od záruk přiznaných v unijním právu **a nejsou s ním neslučitelné**.

Z těchto důvodů je generální advokát toho názoru, že napadená rozhodčí doložka **nezasahuje do vymezení pravomocí stanoveného Smlouvami, a tudíž do autonomie právního systému Unie**.

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

Úplné znění stanoviska se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499